

ESGLÉSIA DE MENORCA

**Butletí oficial
del Bisbat**

Núms. 9 i 10 Setembre i Octubre 1988.

SUMARI

DOCUMENTS DEL BISBE	223
39.- Exhortació sobre el «DOMUND» de la solidaritat.	
40.- Resposta «Què hi diu el Bisbe?». Un Neoconfessionalisme?	
41.- Homilia de la clausura de l'Any Marià.	
42.- Homilia per la festa de la Mare de Déu de Gràcia: «Déu és amb nosaltres»	
SES CATEQUESIS DEL BISBE.	
43.- Un nou Bisbe a Eivissa.	
44.- Aguantar.	
45.- 10 seminarites.	
DE SECRETARIA GENERAL	237
Nova versió castellana de l'Ordinari de la missa.	
Col·lecta del «DOMUND».	
Residència sacerdotal, a Ciutadella.	
Correccions.	
Nomenaments.	
DELEGACIO DIOCESANA DE MISSIONS	238
El «DOMUND» de la solidaritat: Celebració; Objectius del Domund 88,	
Nombres de les col·lectes de l'any 1987.	
INFORMACIO DIOCESANA	239
Activitats del Sr. Bisbe.	
Reunió de delegats diocesans de joventut al Santuari de El Toro.	
Catequistes a la VIII Escola d'estiu.	
Vots temporals d'una germana clarissa.	
Clausura de l'Any Marià.	
Restauració d'una ermita a Ferreries.	
Jornada de consilairis. Ordenació del nou Bisbe d'Eivissa.	
Jornada-Assemblea diocesana de Càritas.	
DE LA SANTA SEU	242
Missatge del Papa pel DOMUND 88.	
DE LA CONFERENCIA EPISCOPAL ESPANYOLA	247
Decret de la presidència sobre una nova versió castellana de l'Ordinari de la missa.	
Nota de la Comissió episcopal de Migracions: «Los migrantes, problema olvidado».	
BIBLIOGRAFIA	251

DOCUMENTS DEL BISBE

39.- EXHORTACIO SOBRE EL «DOMUND» DE LA SOLIDARITAT

Per enguany, aquest és el lema que s'ha escollit per a celebrar la jornada missional de la Propagació de la Fe (DOMUND), el diumenge vinent, dia 23: «Un repte a la nostra solidaritat». Està inspirat d'una manera especial en la temàtica que el Papa Joan Pau II va desenrotllar en la seva carta encíclica «Sollicitudo rei socialis», publicada amb data del 30 de desembre de 1987.

La direcció nacional de les Obres Missionals Pontifícies, que cuida del Fons Central de l'ajuda de totes les esglésies del món fan per a les diòcesis de territori de missions, ha volgut tocar aquest tema de la solidaritat, avui d'uan sensibilitat i d'una importància cabdals, davant el panorama mundial, tan ben reflexat en l'encíclica papal.

L'intent és d'anar creant, de cada vegada més, un clima de solidaritat a nivell universal, que sigui un reflex de la solidaritat que l'Església ha de viure a cada una de les parcel·les que la formen.

Per açò, se'ns parla de diverses solidaritats que hem de conèixer, promocionar i fer efectives. Així ho explica el Bisbe Director, Mons. Josep Campmany, referint-se a l'aportació econòmica que imposa aquesta col·laboració solidària: «L'aportació econòmica de les O.M.P. es refereix en primer lloc a la solidaritat intraeclesial, ja que els subsidis que concedeix han d'atendre a les necessitats de la pròpia església. Però aquests subsidis no solament atenen a l'estructura i vida eclesials (funcionament pastoral de les esglésies, atenció als agents de pastoral, construccions, etc.). A través de les obres educatives i de les obres socials que sostenen, les O.M.P. cooperen també directament a altres aspectes importantíssims de la solidaritat humana. També la mateixa estructura eclesial fortament estintolada en les O.M.P. constitueix moltes vegades la base operativa per a diverses obres de solidaritat profana. L'animació missionera que les O.M.P. desenrotllen en les esglésies d'antiga fundació, desperta la consciència de la solidaritat total a la qual ens compromet la fe».

Es tracta idò, d'una solidaritat intraeclesial, humana, profana i total. La responsabilitat que tots tenim a l'Església ens mena cap a aquestes solidaritats que aquesta jornada missionera del DOMUND enguany ens proposa com un repte que hem d'acceptar i véncer.

La meua crida a tota l'Església de Menorca s'uneix a la del Papa, a la de les O.M.P. i a la de totes les esglésies de missions, demanant la pregària, l'aportació econòmica i la solidaritat efectiva a les necessitats que tenen les esglésies i els homes de l'anomenat Tercer Món.

Ciutadella de Menorca, 1 de Octubre de 1988 + Antoni Bisbe

40.- QUE HI DIU EL BISBE?

Publicam aquest article del Sr. Bisbe aparegut al diari «Menorca» en la secció «Església-Món»

Pregunta: Em trob fora de l'Església, però interessat pel que passa a la societat, i observ, a través dels mitjans de comunicació i de la pròpia experiència diària, un canvi lent, però persistent, en l'església catòlica. Avança en ella un neoconfessionalisme, i prenen força les actituds moralistes i bel·ligerants, que coincideixen amb els conservadurismes socials de sempre. Aquells grups i col·lectius que mostraven una manera nova de viure la fe cristiana i despertaven simpaties en ambients no cristians es manifesten decebuts de la institució eclesial jeràrquica, tolerats, però no acceptats.

Aquesta impressió que es constata a nivell de carrer, com és valorada per vostè? Cap on va i què pretén realment l'església? Li sembla encertat el nou camí que emprén?

Antoni Salas. Maó.

UN NEOCONFSSIONALISME?

La pregunta, frapant i a l'ordre del dia, es mereix una resposta matissada, clara i concreta, que vull donar amb tota gratitud i respecte a qui me l'ha presentada, expressant els meus punts de vista, com a bisbe de l'Església catòlica i amb la missió que tenc a Menorca, com a cap de la diòcesi.

Convé, per començar, fer un destriament de la pregunta que és prou complexa i que conté molts de temes, llargs d'explicar. Fa estona que em borina pel cap de tocar aquests temes, qualcun dels quals he anat insinuant en altres escrits o en reunions i trobades. Les idees i els apunts que tenc em seran propicis per expressar el meu pensament i la valoració que faig de tot açò que se'm pregunta.

Avui, per encetar el tema, vull fer constar que el problema o problemes plantejats

a la pregunta, sobretot del canvi lent de l'Església cap a un neoconfessionalisme, és un problema molt vell. Jo diria que ve ja dels inicis de l'Església i que pot començar en la presentació de Jesús al temple, quan el vell Simeó profetiza que aquell fillet, Jesús, serà signe de contradicció. «Serà una senyera combatuda», que traduïx el nostre text menorquí. L'Església, continuadora de la missió del Crist per propi manament d'Ell, es troba en iguals circumstàncies, però amb la diferència que el signe de contradicció per part de l'Església, moltes vegades és per culpa dels mateixos membres que la constituïm.

Els apòstols ja van haver de convocar el Concili de Jerusalem per prendre una determinació sobre els judaïzants en la qüestió de la circumcisió i la llei de Moisès. Es tractava de l'obertura del cristianisme al món pagà. Sant Pau es defensa davant de sant Pere i li recrimina el seu comportament. La història de l'Església també marca aquests vaivens dels membres de l'Església, en una llei de pèndul que l'Esperit Sant permet, perquè ell sap llegir, millor que nosaltres, els signes dels temps.

He encetat el tema. Esper continuar-lo prest, si els compromisos i les vacances d'estiu em deixen lleure perquè sigui així. Altrament, sí que continuaré el tema exposat, passades les calors de juliol i agost.

Després de les calors de juliol i d'agost, he de continuar, tal com vaig prometre, aquest tema que s'iniciava el darrer dissabte de juny. Llavors escrivia, i ho torn a repetir, que la pregunta que encapçala aquest escrit és complexa i conté molts de temes, llargs d'explicar. Per açò, no ho puc dir tot, ara, aquí.

He volgut dividir la meua resposta en tres apartats: 1) sobre el canvi lent i persistent de l'Església, cap a un neoconfessionalisme d'actituds conservadores i bel·ligerants; 2) sobre els grups progressistes tolerats, però no acceptats i, per tant, decebuts; i 3) la meua resposta a les tres preguntes finals de la pregunta.

1) Canvi lent i persistent.

Potser si que, vist des del què ens diuen i tal com ho presenten certs mitjans de comunicació, molt influents a nivell de carrer, hom pot dir que s'està operant un canvi persistent de tota l'Església catòlica cap a conservadurismes moralistes i bel·ligerants. L'aire que es respira en bastants grups i estaments, fins i tot de la mateixa Església, promou i justifica aquest ambient que detecta una certa involució eclesial cap a postures de restauracionisme. Que es dóna açò, no ho puc ni ho vull negar, perquè hi ha fets i actituds en l'Església que menen cap a aqueixa situació.

No obstant açò, me pens que també podem constatar que les passes donades endavant en l'Església, a partir sobretot del Concili Vaticà II, moltes d'elles ja són irreversibles. No crec, ni esper, que tornem anar cap a una església de cristiandat. Ens adonam i hem d'adonar-nos tots que tenim al davant un món a evangelitzar, més que a

sacramentalitzar, i que la gran missió que té ara l'Església, de cara a un futur pròxim, és una missió de molta paciència i de molta caritat i humilitat, per fer un servei al món que no podem deixar de banda.

Per explicar aquestes diferents actituds que es donen en l'Església, record aquestes paraules del Concili: «L'Església és visible i espiritual alhora, és santa i necessita de purificació constant, es reforça amb la potència del Senyor ressuscitat per vèncer amb la paciència i la caritat les seves afliccions i dificultats de dintre i de fora, i per manifestar feument el seu misteri al mig del món, de moment en la penombra, fins que a la fi es presenti plenament lluminosa».

Vull afegir també que normalment tota institució, sigui de la casta que sigui, política, econòmica, eclesial, etc., sempre actua, diria, amb por. Vull dir que tota institució és molt gelosa i vigilant dels seus principis i de la seva estructura. I açò no és necessari provar-ho, perquè és un fet real a tot arreu. Els nous conservadurismes polítics i socials ho marquen a bastament i aquests tenen necessitat o demanen lògicament un neoconservadurisme eclesial.

Llavors és molt normal que, quan la renovació profunda de les estructures polítiques o socials de la societat van exigint i van fent una renovació, de vegades també prou profunda, l'Església-institució, per tal que pugui prestar el seu servei evangèlic de manera profitosa, vulgui assegurar, com és el seu deure, la seva estructura social i que, per açò, es guardi amb certa por els canvis que està sofrint. En aquesta atenció, no gens fàcil, és possible que freni potser més del compte, empesa també pels qui, duits pel canvi, acceleren també més del compte i potser més de veres del que és necessari.

Recentment els casos dels teòlegs de Granada i de l'arquebisbe Lefebvre demostren la no fàcil conflictivitat de certs moments de la història de l'Església. De fet, en el decurs dels seus prop de dos mil anys de presència en el món, l'Església ha procurat portar a la societat humana la llum salvadora del missatge de Jesucrist, i açò en circumstàncies i amb maneres, moltes de vegades diametralment oposades.

Pels qui tenim fe i creim en l'Església, tot açò ens demostra el gran misteri que és l'Església. Els qui la formam som homes i dones amb defectes i debilitats, com tot-hom. I no som tots del mateix pensar. Per açò, hem de confessar que dintre l'Església, si salvam el nucli essencial -i açò certament ho feim- sorgeixen visions diferents sobre l'actuació que avui ha de realitzar l'Església. I llavors la balança es decanta més a una banda que a una altra, segons els dirigents que la guien.

L'Església ha d'acompanyar i servir el món. I ho ha de fer amb tots els mitjans que tengui i de totes les maneres possibles, mentre siguin evangèliques. Els cristians hem de tenir més comprensió del món modern. L'hem de servir evangèlicament. No el podem ignorar. Una comprensió, però, que obliga l'Església a ser crítica moltes de ve-

gades també amb si mateixa, per tal de poder dir al món la paraula profètica que a vegades fereix, però, que no imposa, sinó que proposa, exposa i sembra la bona llavor. És allò del Vaticà II: Impregnar de l'esperit de l'evangeli les realitats temporals. Sentir i viure les penes i angoixes, les alegries i els goigs d'una humanitat que hem de procurar centrar en Crist i en el seu evangeli.

Açò comporta actituds i situacions difícils i, a vegades, contraproductives per a un món que vol viure enfora no solament d'una doctrina cristiana, sinó també d'una ètica humana, vulnerada massa sovint.

En resum; exposat tot açò, dic que hi ha sectors de l'Església, enyoradissos de temps passats, que volen i caminen cap a un restauracionisme. D'altres, que es mouen més de cara a un futur de progrés i de vitalitat nova. Cal confiar que, com en altres temps, s'imposarà el progrés assenyat per tal que l'Església d'ara sigui l'Església de finals del segle XX i no la del passat. Jo confii en l'Esperit que és qui guia i condueix l'Església al llarg dels segles i dels temps.

2) Sobre els grups i col·lectius decebuts.

Són els que diu la pregunta que mostraven una manera nova de viure la fe cristiana. Hi ha decepció? No són acceptats, només tolerats per la Jerarquia?

Malgrat totes les circumstàncies adverses que li toquen viure avui, l'Església és un arbre esponerós que dona fruits abundants i de tota casta. Ara mateix, entre comunitats de base, grups pentacostals, neo-catecumenals, carismàtics, etc.; joventuts de tot tipus, parroquials, diocesans, de religiosos i religioses i altres moviments pastorals (estalviau-me les sigles!!) sembla que tenim un ventall profús i pròdig de diverses línies i mentalitats. A molts llocs, encara continuen els cursets de cristiandat. I, en l'aspecte jurídic civil, hi ha organitzacions de tots els colors (associacions de pares d'alumnes, cristians pel socialisme, associacions de veïns, partits polítics, etc.) on estan integrats cristians de totes les mentalitats, actuant segons les seves finalitats, diverses les unes de les altres.

El bisbe, la jerarquia, han de respectar aquestes diverses actituds i acollir-les, sempre però, que estiguin dintre de la comunió eclesial i no perjudiquin la unitat necessària. Més encara; com que el bisbe és el qui hi ha de forjar i és el qui fa la unitat de la seva església, no pot oblidar la varietat, però tampoc no es pot fer «partidari» de cap d'aquests grups o col·lectius. La pertinença a l'Església i la identitat cristiana demanen als feels que no limitin a un sol aspecte la seva vida cristiana, com si el seu grup o col·lectius fos l'únic camí de l'Església de Jesucrist.

He tengut temps de llegir aquests dies de vacances un article de Juan de D. Martín Velasco, publicat a Sal Terrae (núm. 4, maig 1988, p.343) titulat «Por una perte-

nencia activa, gozosa y fiel a la Iglesia». El recoman a tots aquests grups i col·lectius abans indicats. Un text que en trec, diu: «La forma de vida del pueblo de Dios puede resumirse en una palabra: la comunión». I més avall continua: «Pero también la comunión puede sufrir distorsiones. Todos tendemos a representárnosla -y los miembros de la Jerarquía en todos sus grados más que el resto de los cristianos- como la adhesión de los demás a nuestra forma de entender y vivir el cristianismo». I acaba: «Así, el servicio de la comunión por la Jerarquía, más que imponer a los cristianos la propia «sensibilidad», deberá garantizar el desarrollo de todas las que caben dentro de la vasta Iglesia, sin conceder la preponderancia a ningún grupo o corriente, ni marginar en la práctica a otros».

La citació ha estat llarga, però crec que és oportuna. L'equilibri en aquest servei jeràrquic, ja sé que és difícil. I només es pot obtenir per part de tots, per la conversió, per l'escolta de l'Esperit i pel diàleg sincer, fecund i enriquidor.

Ems podem preguntar, idò, quina és la causa de la decepció d'aquests grups o col·lectius. Decebut per manca de suport, per cansament propi, per veure que no progressa com es desitjaria la línia del grup, per tancar-se massa, amb menyspreu per als altres grups no afins? Una anàlisi o revisió hauria de poder desfer aquests interrogants. Si corren vents conservadors i la gent els ensuma, és fàcil llavors decantar-s'hi.

La tolerància de la jerarquia i la seva no acceptació d'aquests grups o col·lectius per part d'ella, és una altra afirmació de la pregunta que estic contestant. Hi ha qualque cosa d'açò? Depèn de la matisació que es doni a les paraules «tolerar» i «no acceptar». El contrari de «no acceptar» és «acceptar» i no «tolerar». Dintre de «l'acceptar» és on es mou el «tolerar». Per tant, tots els «tolerats» són «acceptats». Llavors «l'acceptació» pot ser més o manco ampla i extensa. Lefebvre ara «no és acceptat»; abans el Papa Joan Pau II «l'acceptava», el «tolerava» i tendia a fer ponts per evitar l'excomunió.

L'animació i l'encoratjament jeràrquic envers els diversos grups o col·lectius, siguin de la casta que siguin, certament que marca una més extensa i ampla acceptació d'ells. La tolerància ja és una mica d'acceptació, però és acceptació, encara que el bisbe, la jerarquia, no ho vegi amb gaire bons ulls i vacil·li a l'hora de l'encoratjament, i ho faci per cercar la comunió necessària a la seva església.

3) Resposta als tres interrogants finals.

a) Valoració de la impressió de que hi ha aquest canvi lent i persistent en l'Església. Me pens que, al llarg d'aquest escrit, ja he anat fent aquesta valoració. La impressió, sens dubte, hi és. I he de dir que té els seus fonaments i les seves raons. Però, ara som jo qui vull fer una pregunta. Es dona en una part de l'Església universal aquest canvi cap a un conservadurisme moralista i bel·ligerant, a causa dels conservadurismes

socials de sempre que van prenent força al món d'avui, o/i també perquè la davant d'ella van destacant-se uns conservadurismes d'un altre tipus, acristinas, amoralistes i també bel·ligerants? No podem anar caient tots en la trampa que ens posa aquesta avançada societat del benestar que per posseir-lo i «conservar-lo» ha de sacrificar milions de persones? El problema, idò, és més profund. Convé una «conversió», que el Papa ha anomenat la «civilització de l'amor», si volem posar un remei eficaç als mals que ens afligeixen.

b) Cap on va i què pretén l'Església? La missió i la pretensió de l'Església són molt clares. L'Exhortació apostòlica de Pau VI «Evangelii Nuntiandi», fruit del Sínode dels bisbes de l'any 1974, i un dels millors i més extraordinaris documents pontificis després del Vaticà II, ens assenyala amb visió diàfana, cap on ha d'anar i què ha de pretendre avui l'Església. Diu açò: «fer l'Església del segle XX més apta encara per a anunciar l'evangeli a la humanitat d'aquest segle». «L'evangelització planteja tres preguntes urgents a) quina eficàcia té als nostres dies aquesta energia amagada de la Bona Nova, capaç de sacsejar profundament la consciència de l'home? b) fins a quin punt i de quina manera, aquesta força evangèlica pot transformar de debò l'home d'aquest segle? c) Amb quins mitjans cal proclamar l'evangeli, perquè, el seu poder sigui eficaç?» I conclou el Papa: «Aquestes preguntes desenrotllen, en el fons, la qüestió fonamental que l'Església es planteja avui i que podríem traduir així: després del Concili i gràcies al Concili, que ha constituït per a ella una hora de Déu en aquesta cruïlla de la història, es troba o no més apta l'Església per a anunciar l'evangeli i inserir-lo al cor de l'home amb convicció, llibertat d'esperit i eficàcia?»

La fidelitat que l'evangeli, i també el Concili, reclama de l'Església és una fidelitat doble: a Déu i al seu enviat Jesús, i a l'home, a l'home d'avui. Ambdues fidelitats exigeixen una Església oberta cap al futur, una Església que s'arrisqui en el pluralisme del món d'avui, una Església que no confii en poders impositius, sinó que sàpiga i pugui oferir els tresors vells i nous de la seva doctrina evangèlica, sembrant-la i predicant-la, més que defensant-la.

c) El nou camí que emprèn l'Església. És encertat, o no? Me pens que no es tracta d'un nou camí. Més tost diria que es tracta d'un arranjament pel camí que té assenyalat de sempre. Tots els arranjaments costen, molesten i perjudiquen. Però es fan per a un millorament. Jo voldria que, si part de l'Església jeràrquica i la no tan jeràrquica, cerca un arranjament per «consolidar» l'Església d'aquest final de segle, per preparar-la cap al que està per començar, encertés l'arranjament per poder tenir una Església, tots els membres que la formam, més transparents i més acollidors de la humanitat. Si no és així, no encertarem el camí, l'arranjament serà en va.

Aquestes són les línies que don a la pregunta complexa que se m'ha proposat. Si serveixen per posar-les a la pràctica, tots ens en temerem que toparem amb dificultats, perquè no tothom serà del mateix parer. En darrer terme, hi ha sempre la idea que hom s'ha fet de l'Església. D'aquesta Església que és una, santa catòlica i apostòlica, que estimam com una Mare bondadosa, de tot cor, que vetla pels seus fills qui de vegades la comprometen i la fan sofrir.

Vull acabar amb una oració que la litúrgia ens fa resar quan pregam per l'Església de Déu: «Feis que la vostra Església, feel a la missió rebuda, camini sempre enmig del homes i sigui ferment i ànima d'aquesta comunitat que ha de ser renovada en Crist i transformada en família de Déu».

41.-HOMILIA DEL DIA DE LA ASUNCION, CLAUSURA DEL AÑO MARIANO

Mahón, 15-8-88

Queridos hermanos:

La solemnidad de la Asunción de María a los cielos que estamos celebrando hoy es la más importante de las fiestas que la liturgia dedica a nuestra Madre, la Virgen María. Este año reviste en la Iglesia unviersal una especial solemnidad porque hoy es el día de la clausura del Año Mariano, proclamado por el Papa Juan Pablo II y que, como sabéis, empezó el día de Pentecostés del pasado año. Dos fechas puestas por el Papa con todo interés y precisión.

Efectivamente; así lo ha resaltado el Santo Padre. En su encíclica «Redemptoris Mater», escrita a raíz del Año Mariano, Juan Pablo II nos dice que «Como Pueblo de Dios, la Iglesia realiza su peregrinación hacia la eternidad mediante la fe, en medio de todos los puelbos y naciones, desde el día de Pentecostés. La Madre de Cristo, que estuvo presente en el comienzo del tiempo de la Iglesia», cuando a la espera del Espíritu Santo rezaba asíduamente con los apóstoles y discípulos de su Hijo. Precede constantemente a la Iglesia en este camino suyo a través de la historia de la humanidad». Y concluía: «Al anunciar el Año de María, precisaba además que su clausra se realizará el año próximo, en la solemnidad de la Asunción de la Santísima Virgen a los cielos, para resaltar así la señal grandiosa en el cielo de la que habla el Apocalipsis. De este modo queremos cumplir también la exhortación del Concilio, que mira a María como un signo de esperanza segura y de consuelo para el pueblo de Dios que peregrina en la tierra».

En estas palabras del Papa, queridos hermanos, tenemos el punto o idea principal de la celbración del Año Mariano. María está presente, actuante aún ahora en la Igle-

sia de su Hijo. María precede, va delante de la Iglesia en esta peregrinación por el mundo para llegar a la eternidad. María ha sido la primera en llegar y es ya signo seguro de esta glorificación de la humanidad, reconciliada y amiga de Dios.

Por esto, el misterio de la Asunción de la Santísima Virgen es la precedencia de María en la gloria. Llevada por manos de ángeles a los cielos, podemos invocarla diciéndole que también nosotros un día podamos participar en la gloria que Ella ya posee, porque María glorificada es imagen y primicia de la Iglesia gloriosa.

Si María nos ha precedido en la gloria, también nos precedió en la fe. Ella es la primera creyente. En el evangelio que hemos leído hoy, el de la visitación de María a su prima Isabel, ésta la llama bendita, feliz. Bendita, porque ha concebido al Hijo de Dios. Feliz, porque «tú has creído». Aquí la fe de María experimenta y adquiere «una nueva conciencia, una nueva expresión». María entona su acto de fe en el «Magnificat» y repite su «Sí» en un acto de adoración y de entrega total al Dios que ha obrado maravillas en Ella.

María está en la raíz de nuestra salvación. Ella es la puerta por la cual ha penetrado en el mundo la luz de Dios. Por eso María es la primera en participar de esta nueva revelación de Dios. Ella se encuentra en el centro mismo de la plenitud de Cristo. Como Madre de Cristo, se realiza en Ella ya la promesa y se hace también camino para llegar a Cristo, por el lugar preeminente que ocupa en la economía salvífica de Dios.

Hoy, queridos hermanos, al concluir y cerrar este Año de María, en esta solemnidad que estamos celebrando de su Asunción a los cielos, hemos de percatarnos de la necesidad que tenemos de extender, sin solución de continuidad, nuestra devoción a María, estimulándonos sobre el influjo beneficioso que la presencia de María en la Iglesia aporta para la renovación de la vida y del apostolado que hemos de llevar a cabo.

«La piedad mariana constituye un instrumento privilegiado de reforma y de revisión a través de la lectura eclesial de los dogmas marianos, que se refieren a toda la Iglesia. Porque todo creyente está llamado, con la misma vocación de Ella, a cumplir su papel histórico de dar la Palabra de Dios al mundo y acceder así a la plenitud de la vida del Reino».

Quiero terminar estas mis palabras de clausura del Año Mariano con un texto del Concilio que resume nuestro compromiso de devoción a la Virgen al mismo tiempo que nos señala el signo de esperanza segura y de consuelo para todos los que formamos la Iglesia que es María, nuestra Madre:

«Ofrezcan los fieles súplicas insistentes a la Madre de Dios y Madre de los hombres, para que Ella, que estuvo presente en las primeras oraciones de la Iglesia, ahora también, ensalzada en el cielo sobre todos los bienaventurados y los ángeles, en la comu-

nión de todos los santos, interceda ante su Hijo, para que las familias de todos los pueblos, tanto los que se honran con el nombre cristiano como los que aún ignoran al Salvador, sean felizmente congregados con paz y concordia en un solo Pueblo de Dios, para gloria de la Santísima e individual Trinidad».

Este es, queridos hermanos, el fruto que hemos de sacar de esta Año Mariano. Al cerrarlo, con esta solemne celebración, aquí en Santa María, de Mahón para nuestra diócesis, no hemos de hacer otra cosa que abrir nuestros corazones y mirar hacia adelante para que cuando llegue en el año 2.000, el jubileo bimilenario del nacimiento de Jesucristo, del cual el Año Mariano ha sido una preparación, nuestra Iglesia diocesana, confortada con la presencia de Jesús, camine decidida en el tiempo, hacia la consumación de los siglos, siempre al encuentro del Señor que llega, siempre llevando a este mundo la palabra evangélica de la Buena Nueva del Reino.

42.-HOMILIA DE LA MARE DE DÉU DE GRACIA. MAO 8-9-88 «DÉU-ÉS-AMB-NOSALTRES»

Estimats germans,

La lectura que hem sentit avui de la carta de St. Pau als cristians de Roma ens ha dit que, per decisió de Déu que tot ho disposa en bé dels qui l'estimen, Jesús, el Fill de Déu, ha estat el primer d'una multitud de germans. Després, a l'evangeli, se'ns ha fet present que aquest Fill de Déu va ser concebut en les entranyes de Maria, per obra de l'Esperit Sant, posant-li el nom de Jesús, perquè Ell salvarà dels pecats al seu poble.

La conseqüència, idò, que podem treure d'aquestes dues lectures, que són paraula de Déu, és molt clara i diàfana. Nosaltres som germans de Jesús i, per tant, fills de Maria. Maria, la mare de Jesús, és, idò, també Mare de l'Església, de tots nosaltres, que som aquesta multitud de germans que formam el poble de Déu. Aquest poble de Déu és salvat ja dels seus pecats, destinat, cridat, justificat i després glorificat.

Certament que som germans de Jesús. No, però, germans de família, segons la carn, sinó germans d'humanitat i germans per adopció. El Verb es va fer home, un de nosaltres, com nosaltres en tot, excepte en el pecat. Va venir a compartir al nostra vida humana, per nosaltres i per la nostra salvació. Va venir «l'únic Fill de Déu, i és per Ell que nosaltres també hem rebut la nova naixença de l'Esperit Sant».

L'encarnació del Fill de Déu es realitza per a constituir l'home nou que hem de ser nosaltres, inserits en crist. Perquè, tal com diuen els grans Pares dels primers

temps de l'Església: «El Fill de Déu ha esdevingut home perquè l'home esdevingui Déu».

Aquest adveniment de Jesús té lloc gràcies a l'aportació voluntària i lliure de la Verge de Natzaret. Ella és l'escollida, la predilecta, rama de Jesé de la qual neixerà el Salvador del món. Llavors Maria havia de ser, és, la plena de gràcia. Maria, descendent d'Abraham i de David, Filla de Sion, poble de les promeses, ens duia la Plenitud, la Gràcia total, un Déu fet home en les seves entranyes. Maria, Verge i al mateix temps Mare del Fill de Déu, esdevé mare de l'Església, de la multitud de germans que som tots nosaltres.

Per tot açò, li han dit benaventurada totes les generacions. Deixau-me, idò, ara i aquí, repetir les paraules que li dirigia el Papa Joan Pau II, en la passada festa de la seva Assumpció als cels, clausurant l'Any marià que acabam de celebrar. Deia el Papa en la seva homilia: «Maria, vos deim benaventurada perquè sou la que l'Etern Pare ha escollit per ser la Mare de l'etern Fill, quan «va arribar la plenitud dels temps». Vos proclamam benaventurada, perquè sou la que l'etern Fill, Redemptor del món, ha redimit la primera en el misteri de la Immaculada Concepció. Vos deim benaventurada perquè sobre Vós va davallar l'Esperit Sant, i el poder de l'Altíssim va estendre la seva ombra i així va néixer de Vós l'etern Fill de Déu, en quan home. Vos proclamam benaventurada. Així ho han fet totes les generacions. Així vos ho proclama la nostra generació, al final del selge XX. Sou benaventurada perquè heu cregut en el compliment de les paraules de Senyor».

Estimats germans, celebrem cada any aquestes feste de la Mare de Déu de Gràcia, aquí a Maó, perquè Ella és la nostra patrona. Les celebrem amb alegria i amb goig, perquè ens sabem fills d'una Mare tan graciosa i la volem honrar al cor de les nostres festes, com a punt cèntric, per a nosaltres cristians, en aquestes primers dies de setembre, quan Maó s'umpli de la resplandor i de la gràcia dels seus encants i tota la ciutat borina i s'exalça en el moment culminant de la festa.

Si l'any passat celebràvem les Bodes de Plata del patronatge de la Mare de Déu de Gràcia sobre la ciutat de Maó, enguany celebrem les de la seva coronació. Han passat 25 anys. I n'han passat moltíssims més des de que Maó honra i venera la imatge de la Mare de Déu de Gràcia, al seu santuari. L'esperança que hem posat en Ella ens fa dir que els nostres successors sabran també venerar-la, estimar-la i imitar-la durant segles i segles, tal com ho han fet i ho feim generacions i generacions de maonesos. Que sempre, idò, li sapiguem dir i proclamar benaventurada, perquè ha fet obres grans en Ella el Senyor.

Per aconseguir açò, és necessari que ara nosaltres, a imitació de tants de cristians com ens han precedit, hi posem el nostre esforç i el nostre treball. Catòlics cristians de Maó: mostra-vos sempre feels devots i fills de Maria, la pleníssima de Gràcia. Que la

vostra vida i la vostra conducta, amarada d'amor i veneració a Maria, siguin sempre un far lluminós i orientador per les generacions futures. Que arribi a port segur la barca de l'església de Maó. Que, estimant Maria i el seu Fill diví, sapigueu estimar-vos els uns als altres fent regnar sempre a la vostra ciutat, la justícia, la pau, la comprensió i l'afecte de germanor sobretot envers els més necessitats. Aquesta és la millor corona que podem continuar posant i oferint a la Mare de Déu de Gràcia.

L'evangeli d'avui acabava amb una profecia: «La Verge tindrà un fill i li posaran Emmanuel, que vol dir Déu-és-amb-nosaltres». Quan resam l'avemaria, saludam la Verge dient-li: «Déu vos salve, Maria, plena de gràcia, el Senyor és amb Vós». La veneració i la imitació de Maria ens ha de dur a tots a açò, a que Déu, el Senyor, sigui amb nosaltres. La fermesa de la nostra fe, que ens fa proclamar «Crec en un sol Déu, Creador i Senyor de totes les coses», ha de donar-nos força per imbuir el nostre món del seu evangeli. La tasca que farem per assolir açò és també i al mateix temps, donar glòria a Déu, ja que la glòria de Déu i la vida de l'home coincideixen, segons aquella frase tan polida de Sant Ireneu: «La glòria de Déu és l'home vivent i la vida de l'home és la visió de Déu».

Déu és amb nosaltres. Demanem, idò, a la Mare de Déu de Gràcia que intercedeixi per nosaltres per tal que la presència santificant de Jesús enmig nostre sigui fruit del compliment d'aquelles paraules que Ella va pronunciar a les bodes de Canà de Galilea: «Feis tot allò que Ell vos digui».

Continuarem ara l'Eucaristia. Jesús, després, serà el nostre aliment espiritual. Que ens úmpliga a tots de la seva gràcia celebrant aquestes festes de la Mare de Déu de Gràcia, que per a tots vosaltres, per a les vostres famílies i per a tota la ciutat de Maó, desig plenes de felicitat. El gran goig i alegria que sigui sempre el saber-nos fills d'una Mare de Gràcia, per mitjà de la qual Déu-és-amb-nosaltres.

SES CATEQUESIS DEL BISBE

43.-UN NOU BISBE A EIVISSA (11-9-88)

Avui, al capvespre, rebrà l'ordenació episcopal el qui serà el nou Bisbe d'Eivissa, Mons. Manuel Ureña Pastor, sacerdot fins ara de l'arxidiòcesi de València. Hi seré present, junt amb altres bisbes i arquebisbes, per imposar-li les mans i per acompanyar-lo en acte d'amistat i de germanor de les nostres illes i diòcesis.

Ja feia temps que suspiràvem perquè es fes la provisió d'aquesta Seu germana. Ha passat més d'una any desde que en va marxar Mons. Josep Gea Escolano per anar a prendre possessió de la diòcesi de Mondoñedo-El Ferrol, a Galícia.

L'espera es feia pesada i amb molts de capellans i feels de les illes ens dolia i sentíem pena pel temps que anava passant sense dur-nos el nou Pastor. Ara, ja podem felicitar els cristians eivissencs i formenterers per aquest esdeveniment que els duu un nou bisbe per a regir la seva diòcesi.

Les tres diòcesis germanes de les Illes Balears i Pitiüses, amb idiosincràcia i problemàtica similars, però també amb peculiaritats que ens diversifiquen, estam esperant encara la Província Eclesiàstica, fa temps ja demanada a la Santa Seu. Ha d'ésser aquesta una altra passa a donar, com més prest millor, per al bon servei que l'Església ha de fer en aquests territoris insulars, de característiques ben diverses de les altres esglésies peninsulars. S'imposa una tasca de comunió i de corresponsabilitat estreta entre elles, per correspondre així millor a l'aportació que hem de fer a les altres diòcesis peninsulars i a l'Església Universal.

De moment, ja podem donar a Mons. Ureña i als germans feels d'Eivissa i Formentera una forta abraçada i la besada de pau que ens uniran més amb els llaços d'un treball pastoral comú a realitzar en comunió eclesial a les nostres Illes.

44.- AGUANTAR (18-9-88)

M'han fet gràcia els dibuixos publicats al diari «Menorca» per encapçalar la columna que hi va escrivint el Sr. T.G.: «Hic sustinuimus», «aquí vam aguantar». És una rèplica de la llegenda que figura inscrita a l'obelisc que presideix la plaça des Born, de Ciutadella. L'escrit, però, a l'obelisc, és més llarg. Indica no solament que van aguantar, sinó també la finalitat de perquè ho van fer i fins on ho van fer: «Pro aris et focus, usque ad mortem», per Déu i per la pàtria, i fins a la mort.

Aguantar implica treball, esforç. I no solament físic, sinó psicològic moral... S'han d'aguantar tantes coses en aquest món! Quan una cosa va malament, solem dir «Açò no s'aguanta» i ve un moment en què no podem aguantar més i ho amollam tot.

Aguantar és també una virtut. I admiram aquells homes i aquelles dones que són un sac de paciència aguantat fins a límits insospitables. Aguantar també pot ésser una heroïcitat. Arriba un moment que només se sostenen i aguanten els més fermes i decidits.

Tots, però, hem d'aguantar uan cosa o altra, una persona o altra. I en l'aguant es comprova la força de voluntat i el tremp de la persona. Ara bé, és important sebre la finalitat o l'ideal del perquè hom aguanta. Seria raquític i mesquí aguantar per aguan-

tar. Els arcs d'una Catedral aguanten les voltes per l'esbeltesa i pel servei que ha de fer l'edifici. Les cordes es lliguen al norai per aguantar la barca i així evitar el perill que la mar se l'endugui...

Aguantar, però no comporta només una passivitat. L'aguant al mateix temps ha d'ésser actiu, perquè ha de desenrotllar una activitat constructora d'eficàcia provada. El mateix acte d'aguantar ja és una acció.

A l'Església també hem d'aguantar. Som pedres vives que constituïm el seu edifici, cada una d'elles amb un determinat objectiu i amb una tasca precisa. No podem fallar, no podem deixar d'aguantar, si volem que la nostra Església vagi endavant per al compliment de la seva missió, de servir i acompanyar el món.

Si ara és època d'aguantar més, facem-ho. No val açò de tirar-ho tot per la borda.

45.- 10 SEMINARISTES (25-9-88)

Aquest és el nombre de seminaristes que, a principis d'octubre, començaran un nou curs al nostre seminari, a Ciutadella. Als 7 seminaristes de l'any passat se n'hi han afegit 3 més enguany els quals es preparen per poder entrar prest a estudiar les assignatures pròpies de la carrera eclesiàstica.

Escric açò amb molta d'alegria i de satisfacció. Perquè, si Déu continua cridant i elegint com sempre per al ministeri sacerdotal, també hi ha joves que continuen sentint i seguint aquesta crida. Record molt l'any 259: «No vos mancarà Pastor i l'amor i la promesa del Senyor ja no podran fallir ni en aquest món ni en l'altre».

Necessitam pastors, sacerdots que presidesquin les nostres comunitats parroquials i es dediquin desinteressadament i a tot temps al servei dels germans. Els seminaristes es preparen per a açò. Passen almanco 6 anys al Seminari on van formant-se espiritualment, acadèmicament i pastoralment per exercir després el ministeri sacerdotal.

És necessari que tota la diòcesi sigui conscient de la importància del Seminari i dels qui, superiors, professors i alumnes, hi fan una feina que després redunda en bé de tots. Perquè per ara i per demà l'Església per a la cura dels seus fills, que necessiten qui els partesqui el Pa de l'Eucaristia i de la Paraula de Déu.

Tots tenim obligació de preocupar-nos per l'apostolat vocacional. Descobrir una nova vocació, pregar perquè no ens en manquin és una tasca diària que ha de fer tota l'Església.

La nostra petita diòcesi proporcionalment és de les que té més nombre de seminaristes de les d'Espanya. La quantitat proporcional ens demana també una qualitat més que proporcionada. El servei i les atencions que prestem al Seminari han d'ajudar-nos a assolir-ho. Tots hi estem cridats d'una manera o altra.

L'alegria i el goig dels 10 seminaristes que tindrem enguany s'ha de veure corresposta pels mateixos seminaristes amb la seva dedicació feal i constant a l'estudi i a la formació. De tots els altres feals cristians n'hem d'esperar l'estimació i la pregària, juntes amb l'acció de gràcies que tots hem de fer a Nostre Senyor.

DE SECRETARIA GENERAL

Nova versió castellana de l'Ordinari de la missa

En un altre lloc d'aquest nombre del Butlletí publicam un decret de la Presidència de la Conferència episcopal espanyola per mitjà del qual des del pròxim dia 7 de novembre, primer diumenge d'Advent, ha d'utilitzar-se a totes les misses en castellà la nova versió de l'Ordinari de la missa, de les Pregàries eucarístiques i dels textos alternatius.

Col·lecta del DOMUND

Ha de fer-se el proper dia 23 d'octubre, jornada missional de la Propagació de la Fe. Les quantitats recaudades en les col·lectes s'han d'enviar, dintre dels quinze dies següents a la Cúria diocesana.

Residència sacerdotal a Ciutadella

Si Déu vol, a principis d'aquest mes d'octubre, començaran, al Seminari, les obres per a la construcció d'una residència sacerdotal. Es preveu una duració de quatre mesos per al seu acabament.

Correccions

Al nombre 7-8 d'aquest Butlletí, corresponent als mesos Juliol-Agost, s'hi ha de corregir lo següent: A la pàgina 185, el títol sobre la Jornada interdiocesana ha de dir «Catequetes» en comptes de «Catequistes». I a la pàgina 199 hi manca aquest títol: «Càritas interparroquial de Maó», que ha de posar-se abans de «Balanç econòmic de l'any 1987».

Nomenaments

Amb data 19 d'agost d'aquest any, el Sr. Bisbe ha firmat els següents nomenaments:

Sr. Dn. Antoni Subirats Florit, Professor del Seminari Diocesà.

Sr. Dn. Josep Sastre Portella, passa a estudiar a Roma i cessa de rector de Es Migjorn.

Sr. Dn. Joan J. Huguet Ameller, Director espiritual del Seminari diocesà.

Sr. Dn. Antoni Fullana Marquès, Rector de Es Migjorn. Continuarà prestant serveis a la parròquia de Ferreries.

Amb data 29 d'agost, el Sr. Bisbe ha designat Capellà de l'Hospital Municipal de Maó, al Sr. Don. Antoni Subirats Florit.

Amb data 26 de setembre ha anomenat: Consiliari Diocesà d'Escoltisme al Sr. Pere Oleo Cortés i el Sr. Javier Martín Martínez Delegat Diocesà d'Escoltisme.

Amb data 1 octubre ha anomenat director del Full Dominical al Sr. Joan Febrer Rotger, per tres anys.

DELEGACIO DIOCESANA DE MISSIONS

EI DOMUND de la solidaritat (23 octubre 1988)

1.- Celebració. Aquest any la jornada missional del DOMUND es celebra el diumenge dia 23 d'octubre amb el lema: «Un repte a la nostra solidaritat». En un altre lloc d'aquest nombre del Butlletí es publica el missatge del Papa i també un escrit del Sr. Bisbe. Recordau que la col·lecta s'ha d'enviar íntegra a la Cúria, dintre dels quinze dies després de la celebració. A continuació donam una informació sobre els objectius del DOMUND 88 i sobre la recaudació de l'any passat 1987.

2.- Objectius del DOMUND 88. a) Estimular les comunitats cristianes a un coneixement de la realitat del món actual en el doble camp de la pobresa material i de la pobresa religioso-cristiana.

b) Contribuir a la formació cristiana de tots els membres de les nostres comunitats amb l'explicitació dels principis humans i cristians que foanmetnen la responsabilitat moral de la solidaritat, subretxant especialment el destí universal dels béns de l'Evangeli.

c) Revisar eficaçment en aquest DOMUND de la solidaritat les despeses comunitàries, familiars i personals, a la llum dels criteris d'igualtat que han d'existir entre totes les comunitats de l'Església universal.

d) Celebrar «l'octubre missioner» amnb tota la seva riquesa de moments d'oració, ofrena de sacrificis dels malalts i col·laboració espiritual.

e) Promocionar les vocacions missioneres estimulants les noves generacions a dir un «sí» generós a la invitació de Déu a formar en les files dels missioners diocesans i religiosos, del missionerisme seglar o del voluntariat internacional.

3.- Nombres de les col·lectes de l'any 1987.

Recollit a tot el món:

Propagació de la Fe	100.090.557	dòlars.	%	d'Espanya: 6'92
St. Pere Apòstol	30.028.320	"	"	d'Espanya: 3'80
Infància missionera	11.510.290	"	"	d'Espanya: 9'24
Total	141.629.167	dòlars.	"	d'Espanya: 6'65

Recollit a Espanya.

Propagació de la Fe	1.184.074.204 ptes.	
Sant Pere Apòstol	265.754.182 ptes.	
Infància missionera	219.391.965 ptes.	
Total	1.669.220.351 ptes.	Aportació mitja per habitant: 43 ptes.

Recollit a Menorca.

Propagació de la Fe	3.781.593 ptes.
S. Pere Apòstol	216.966 ptes.
Infància missionera	285.812 ptes.
Total	4.284.371 ptes.

Aportació mitja, per habitant, de Menorca: 69'91 ptes.

Les O.M.P. d'Espanya han enviat ajudes durant l'exercici 1987 a: Argentina, Bolívia, Brasil, Chile, Colòmbia, Costa Rica, Ecuador, El Salvador, Guatemala, Honduras, Malvinas, Nicaragua, Panamá, Paraguai, Perú, Rep. Dominicana, Sta. Elena, Uruguai, Venezuela, Congo, Guinea Ec. Mozambique, Nigeria, Senegal, Tanzania. Zimbabue, Índia, Indonèsia i Síria.

INFORMACIO DIOCESANA

Activitats del Sr. Bisbe.

Mes d'agost.

1.- Inaugura a Tarragona la segona setmana de la VIII Escola d'Estiu per a catequistes, organitzada pel Secretariat Intediocesà de Catequesi de Catalunya i les Illes. Durant tota aquesta setmana dono un curs per a capellans en la dita Escola d'Estiu.

- 4.- Al matí, és a Solsona on assisteix a les exèquies del Dr. Antoni Llorens, cànonge d'aquella Seu i antic professor de teologia del seu Seminari.
- 6.- És al Santuari de Lourdes, de La Nou (Bisbat de Solsona) amb motiu del casament d'un seu cosí germà.
- 7.- Celebra l'Eucaristia de la seva parròquia natal de Navàs.
- 8.- Es reuneix amb els seus condeixebles de Seminari.
- 11.- Retornat a la diòcesi, rep visites, entre elles la del Sr. Rupérez President de la Democràcia Cristiana d'Espanya.
- 13.- Rep visites.
- 15.- Concelebra l'Eucaristia a Santa Maria, de Maó, amb motiu de la clausura de l'Any Marià, a les 8'30 del capvespre.
- 16.- Rep visites.
- 17.- A les 7'30 capvespre, concelebra l'Eucaristia a la capella de les Monges Concepcionistes de Maó, amb motiu de la dedicació de la capella i altar, renovats darrerament, en el dia de la fundadora, Santa Beatriu de Silva.
- 18.- Parteix cap a la península amb motiu de les vacances.
- 19-25. És al Monestir de Poblet (Tarragona).

Mes de setembre.

- 1.- És reuneix amb un grup de bisbes i sacerdots a la diòcesi de Vic.
- 2.- Retorna de la Península.
- 3.- Rep visites.
- 5.- Al matí és a Maó on rep visites i va a veure un sacerdot malalt.
- 7.- Rep visites.
- 8.- Concelebra l'Eucaristia a Sant Maria, de Maó, amb motiu de les festes anuals de la Mare de Déu de Gràcia. Al capvespre, visita el Santuari de El Toro.
- 10.- Presideix el funeral de la mare d'un sacerdot, a l'església de Sant Francesc, de Ciutadella.
- 11.- És a Eivissa per a la ordenació episcopal del nou bisbe d'aquella diòcesi.
- 12-13. Predica a Xirivella (València) per la Novena de la Mare de Déu de la Salut.
- 14.- És a Madrid, on assisteix a una reunió del Comité dels diaques permanents.
- 16.- Assisteix, a Tarragona, al nomenament de Fill Adoptiu de la Ciutat, del Dr. Josep Pont i Gol, Arquebisbe emèrit d'aquella diòcesi.
- 18.- A la parròquia de Migjorn, presideix l'Eucaristia, en donar possessió de la parròquia al nou Rector. Després visita i dina amb les religioses del SS.CC. i els capellans.
- 19.- Rep visites.
- 21.- Presideix la reunió del Consell del presbiteri del mes de setembre.

22.- Al capvespre, és a Maó, on rep visites.

Reunió de Delegats de Joventut.

40 Delegats diocesans de joventut de regions de tot l'Estat espanyol es van reunir al Santuari de El Toro, durant la setmana del 26 al 30 de juliol passat. L'objectiu d'aquesta trobada que ha esta presidida pel bisbe de Cartagena-Múrcia, Mons. Xavier Azagra, ha estat l'estudi d'un projecte pastoral juvenil conjunt, d'acord amb les proporcions que ha fet al Conferència Episcopal espanyola en el seu pla triennal. El projecte incideix en la importància del compromís social dels joves cristians. El nostre Sr. Bisbe s'ha va fer present qualque dia i els ca presidir l'Eucaristia que van celebrar un dia a la parròquia de Sant Rafel, a Ciutadella.

Catequistes a la VIII Escola d'Estiu.

La Vuitena escola d'estui per a catequistes que organitza el S.I.C., Secretariat Interdiocesà de Catequesi de Catalunya i les Illes, es va celebrar aquest any la tercera setmana de Juliol, a Barcelona i la primera d'agost, a Tarragona. Tant a una sessió com a una altra, van assitir-hi catequistes de la nostra diòcesi de Menorca. El nostra Sr. Bisbe, que és President del S.I.C., va tenir a totes dues el discurs d'obertura i a Tarragona va dirigir un curset per a capellans.

Vots temporals d'uan germana clarissa.

El dia 6 d'agost, Na Nina Barber, de la comunitat de Sta. Clara, de Ciutadella, va professar els vots temporals, en una celebració que va presidir el Sr. Vicari General, Rafel Ma. Oléo, a l'església de les Clarisses.

Clausura de l'Any Marià

Es va celebrar a Santa Maria, de Maó, el dia 15 d'agost, a les 8'30 del vespre. El Sr. Bisbe va presidir al concelebració i va predicar l'homilia que publicam en un altre lloc d'aquest Butlletí.

Restauració d'una ermita a Ferreries

El dia 15 d'agost, després dels treballs de restauració de l'ermita del puig de Son Granot, la parròquia de Ferreries va inaugurar-la reposant-hi la imatge de la Mare de Déu de Fàtima. Un grup molt crescut de feels va pujar al cim en ocasió de l'entronització de la imatge.

Jornada de Consiliaris

Va celebrar-se els dies 12-14 de setembre, al Santuari de El Toro. La va dirigir en Pere Farriol, consiliari de la JARC de Catalunya.

Ordenació del nou Bisbe d'Eivissa

Es va fer a la plaça de la Catedral, d'Eivissa, el dia 11 de setembre, Mons., Manuel Ureña Pastor, sacerdot valencià i ara nou bisbe d'Eivissa, va ser ordenat en una Eucaristia presidida pel Nunci Apostòlic, Mons. Mario Tagliaferri, el cardenal de Madrid, Mons. Angel Suquia, i 14 bisbes més, entre els quals hi havia el nostre.

Jornada-Assemblea diocesana de Càritas

Es va celebrar el dissabte, dia 17 de setembre, al Santuari de El Toro. Va dirigir-la la Sra. Esperanza Linares Márquez, assistenta social de l'equip tècnic dels serveis centrals de Càritas, a Madrid. Després de la seva ponència «L'atenció primària», es van fer els corresponents grups d'estudi per després en havent dinat, fer la posada en comú i reunir-se en assemblea per determinar l'objectiu general d'aquest curs.

DE LA SANTA SEU

MENSAJE DEL PAPA JUAN PABLO II PARA EL DOMUND'88

Queridísimos hermanos y hermanas:

Al dirigir mi mensaje para la próxima Jornada Misionera Mundial cuando está para concluir el Año Mariano que promulgué en preparación al Jubileo del año 2.000, deseo invitar a todos los miembros del Pueblo de Dios a reflexionar sobre un aspecto particular de la evangelización: la presencia de María en la misión universal de la Iglesia.

Esta misión consiste en la proclamación de la Buena Nueva de la Salvación, que se obtiene mediante la fe en Cristo, según el mandato que el mismo Señor Resucitado dio a los Apóstoles: «id y haced discípulos de todos los pueblos» (Mt.28,19); «el que crea y se bautice se salvará; el que se resista a creer, será condenado» (Mc. 16,16).

1.- María estrella de la evangelización y María Madre de todas las gentes.

María, la Madre de Jesús, fue la priemra que creyó en su Hijo, y por su fe fue

proclamada bienaventurada (Cfr. 145). Su vida ha sido un camino y una peregrinación de la fe en Cristo en la que ella precedió a los discípulos y precede siempre a la Iglesia (Cfr. *Redemptoris Mater* 6;26).

Por consiguiente, doquiera la Iglesia desarrolla entre los pueblos la actividad misionera, allí está presente María, presente como Madre que coopera a la regeneración y formación de los fieles (Cfr. *Lumen Gentium*, 63); presente como «Estrella de la evangelización», como bien afirmó mi predecesor Pablo VI (*Evangelii Nuntiandi*, 82) para guiar y confortar a los heraldos del Evangelio y sostener en la fe a las nuevas comunidades cristianas, suscitadas por el anuncio misionero con la potencia de la palabra y la gracia del Espíritu Santo.

La presencia y el influjo de la Madre de Jesús han acompañado siempre la actividad misionera de la Iglesia. Los heraldos del Evangelio, al presentar el misterio de Cristo y la verdad de la fe a los pueblos no cristianos, han dado a conocer también la persona y la función de María, quien «por su íntima participación en la historia de la salvación reúne en sí refleja en cierto modo las supremas verdades de la fe», y «cuando es anunciada y venerada trae a los creyentes a su Hijo, a su sacrificio y al amor del Padre» (*Lumen Gentium*, 65). Cada pueblo, al acoger a María como Madre, enriquece el culto y la devoción a ella con nuevos títulos y expresiones, respondiendo a las propias necesidades y a su peculiar espíritu religioso. Muchas de estas comunidades cristianas, fruto de la obra evangelizadora de la Iglesia, han encontrado en el amor filial a la Madre de Dios, la ayuda y el consuelo para perseverar en la fe durante los períodos de prueba y de persecución.

2.- María, modelo de consagración a la misión

La Iglesia en su vocación y solicitud evangelizadora, toma ejemplo y estímulo de María, la primera evangelizada (Cfr. *Lc.* 1, 26-38) y la primera evangelizadora (Cfr. *Lc.* 1, 39-56). Ella acogió con la fe la buena noticia de la salvación transformándola en anuncio, canto, profecía. Es Ella la que ha dado a todos los hombres la mejor consigna espiritual que éstos hayan jamás recibido: «haced lo que Jesús os diga» (*Jn.* 2,5). En la escuela de María, la Iglesia aprende a consagrarse a la misión.

La toma de conciencia de que más de los dos tercios de la humanidad ignoran o no comparten aún la fe en Cristo redentor apremia a la Iglesia a preparar continuamente nuevas generaciones de apóstoles, a intensificar la plegaria y el compromiso, a fin de que en cada comunidad cristiana surjan más numerosas las vocaciones misioneras.

Si es verdad que, como enseña el Concilio Vaticano II, a todos los discípulos de

Cristo está confiada la difusión de la fe según las posibilidades de cada uno, en esta tarea están sobre todo comprometidos aquellos que el Señor, por medio del Espíritu Santo llama mediante la vocación misionera, suscitando en el seno de la Iglesia las instituciones que toman para sí, como deber específico, la tarea del primer anuncio del Evangelio (Cfr. Ad. Gentes, 23).

Motivo de consolación, de esperanza y de agradecimiento al Señor es el hecho de que se multiplican los servicios misioneros de las Iglesias particulares con el envío de sacerdotes diocesanos, los tan beneméritos «Fidei donum», de laicos y de voluntarios, ya sea para ayudar a las Iglesias hermanas más necesitadas, ya sea para llevar el primer anuncio del Evangelio y la solidaridad de la caridad a los pueblos y los grupos humanos no cristianos.

Hay que subrayar con especial gozo el que, junto a las Iglesias de antigua fundación, las Iglesias de Africa, de Asia y de la América Latina, participan cada vez más en la misión universal. El envío de misioneros «ad gentes» por parte de estas comunidades eclesiales, todavía en fase de desarrollo, pone de relieve aquel auténtico espíritu católico y misionero del que deben estar animadas las nuevas Iglesias «enviando también ellas misioneros que anuncien el Evangelio por toda la tierra, aunque sufran escasez de clero» (Ad. Gentes, 20).

Los heraldos del Evangelio, a menudo ignorados, olvidados o perseguidos, que consumen la vida en los puestos de vanguardia de la misión de la Iglesia, encuentran el modelo perfecto de dedicación y de fidelidad en María, que «se consagró totalmente como esclava del Señor a la persona y a la obra de su Hijo» (Lumen Gentium, 56).

Por consiguiente, con ocasión de la Jornada Misionera Mundial, me es grato rendir homenaje a la entrega generosa y, a veces, heroica hasta el martirio, también en nuestros días, de los misioneros y de las misioneras esparcidos en todos los continentes, y dirigirles a ellos y a toda las familias religiosas y seculares masculinos y femeninos dedicados a la misión como componente fundamental de su consagración, un afectuoso saludo y vivas palabras de aliento en nombre de toda la Iglesia, exhortándoles a no desalentarse a causa de las dificultades de su apostolado, a confiar en María y seguir sus pasos.

A todos vosotros, misioneros y misioneras, que trabajáis para ampliar la maternidad de la Iglesia con el nacimiento y la formación de nuevas comunidades cristianas, repito de corazón la exhortación dirigida a los sacerdotes en mi carta del Jueves Santo de este Año Mariano: «Es preciso, pues, que cada uno de nosotros reciba a María su casa como la recibió el Apóstol Juan en el Gólgota... como Madre y mediadora de aquel gran misterio (Cfr. Ef. 5,32), que todos deseamos servir con nuestra vida» (In Cenaculum Nos, 4).

3.- Como preparar un nuevo Adviento misionero con María

Al prepararse a celebrar el Jubileo del año dos mil y al iniciar el tercer milenio de la fe cristiana con la esperanza y el compromiso de un nuevo Adviento, la Iglesia se propone renovar y acrecentar su impulso misionero, a fin de que el anuncio del Evangelio sea llevado con mayor eficacia a los pueblos que aún no lo han recibido o acogido. A María que preparó la primera venida del Señor confió esta esperanza: que con su mediación materna obtenga a todo el pueblo de Dios una conciencia cada día más viva y operativa de su propia responsabilidad en el advenimiento del Reino de Dios mediante la evangelización misionera.

Me dirijo ante todo a los pastores de las Iglesias particulares, a sus colaboradores los sacerdotes y a cuantos están comprometidos en la actividad pastoral: con la palabra, con la catequesis y con el ejemplo educad a los fieles a vosotros confiados en un espíritu verdaderamente misionero, para que, como miembros de Cristo sean conscientes de su responsabilidad en pro de todos los hombres (Ad Gentes 21). Las comunidades cristianas bajo vuestra guía manifestarán la madurez y vitalidad de su comunión eclesial abriéndose a la misión universal de la Iglesia con la oración, con la promoción de vocaciones misioneras, la solidaridad y el compartir de los bienes tanto espirituales como materiales con todos los pobres del mundo. Especialmente las familias tomen conciencia de que han de dar «una contribución particular a la causa misionera de la Iglesia, cultivando la vocación misionera de sus propios hijos e hijas» (Familiaris Consortio, 54).

Tratando de la animación misionera de las comunidades cristinas, es obligado recordar las **Obras Misionales Pontificias**, que se distinguen en la Iglesia por sus iniciativas y su perseverancia en suscitar la cooperación misionera con actividades múltiples y apropiadas para la animación, información y formación en un espíritu verdaderamente universal y misionero. Y ya que éstas se ocupan también del vastísimo campo de la caridad y de las ayudas materiales, invito a todos a ofrecer su ayuda generosamente para el mantenimiento de los seminaristas, para la formación de los laicos, en particular de los catequistas, para la construcción de iglesias, escuelas, hospitales y obras sociales.

Pero el quehacer primario de estas Obras es la animación misionera; la primera de ellas, la **Propagación de la Fe**, tiene como objetivo principal la educación, la información y la sensibilización misionera.

Todas están especialmente empeñadas en promover las vocaciones para la Iglesia misionera. Este objetivo, de importancia fundamental para la eficacia de la misión «ad Gentes», está particularmente confiado a la **Obra Pontificia de San Pedro Apóstol** para las vocaciones sacerdotales y religiosas en las jóvenes Iglesias, y a la **Ponti-**

ficia Unión Misional de los Sacerdotes, Religiosos y Religiosas, que tiene por finalidad formar en el espíritu misionero a quienes en la Iglesia desempeñan un oficio de pastores animadores y agentes de pastoral. La **Obra Pontificia de la Infancia Misionera**, por su parte, provee a la educación y a la animación misionera de los niños, desde sus primeros años.

Retomando la idea inspiradora de este mensaje, no puedo dejar de subrayar que todos aquellos, que en la Iglesia promueven y viven la animación misionera y vocacional, hallan en María una Madre y un modelo que inspira y sostiene su compromiso. Ella, en efecto, como ya he subrayado al principio, puede justamente llamarse «la primera misionera», porque fue Madre de Jesús, el enviado del Padre, el primero y más grande evangelizador, y a esta misión se unió Ella y colaboró con afecto materno. En la escuela de esta Madre todos los hijos e hijas de la Iglesia aprenden el espíritu misionero del cual debe estar animada su vida cristiana y su empeño apostólico.

No puedo concluir este mensaje sin abrir mi corazón de manera particular a vosotros, jóvenes, que sois el signo de la vitalidad y la gran esperanza de la Iglesia. El futuro de la misión y de las vocaciones misionera está vinculado a vuestra generosidad en la respuesta a la llamada de Dios a su invitación a consagrar la vida al anuncio del Evangelio. Aprended de María también vosotros a decir el sí de la total adhesión, gozosa y fiel, a la voluntad del Padre y a su proyecto de amor.

La bienaventurada Virgen, a la que invocamos como Madre de la Iglesia y de todos los hombres, interceda cerca de su Hijo a fin de que un nuevo espíritu de Pentecostés anime a todos los que por el bautismo han recibido el don inestimable de la fe. Ella les haga cada día más conscientes de su responsabilidad misionera para que mediante su perseverancia y generosidad sea anunciado a todos los pueblos el Evangelio y la fe de Cristo lleve luz y salvación al mundo entero.

A todos imparto de corazón la Bendición Apostólica, augurio de copiosas gracias celestiales.

Desde el Vaticano, el 22 de mayo, solemnidad de Pentecostés, del año 1988, décimo de mi Pontificado.

JUAN PABLO II

DE LA CONFERENCIA EPISCOPAL ESPANYOLA

Decret de la Presidència sobre una nova versió castellana de l'Ordinari de la Missa.

La Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, en su XLVII reunión del 16 al 21 de noviembre de 1987, en virtud de lo establecido por la Congregación para el Culto Divino en el decreto «Sedes Apostolica», de fecha 16 de julio de 1987 (Prot. n. 898/87 y a la luz de la «mens legislatoris» expresada en carta de la misma Congregación (6 agosto 1986. Prot. n. 300/86), acordó aprobar y aprobó el siguiente

DECRETO.

A partir del primer domingo de Adviento, día 27 de noviembre de 1988, en todas las misas que se celebren en castellano, dentro del territorio español, debe utilizarse la versión castellana común a todas las naciones de lengua española, confirmada por Decreto de la Congregación para el Culto Divino, del ORDO MISSAE, PRECES EUCHARISTICAE Y TEXTUS ALTERNATIVI:

En consecuencia, dicha versión debe considerarse como típica en todas las diócesis españolas.

Madrid, a 22 de febrero, fiesta de la Cátedra del Apóstol San Pedro, de 1988.

Angel, Card. Suquía.

Nota de la Comisión Episcopal con motivo de la Jornada de Migraciones 1988 (6 nov.)

LOS MIGRANTES PROBLEMA OLVIDADO

Lamentablemente no faltan motivos para que, a estas alturas de 1988, después de tantos sacrificios, esperas, denuncias y palabras, aún nos sintamos obligados a lanzar el lema de esta campaña: «Los Migrantes, problema olvidado».

Y más preocupante aún si se confirma la sospecha de que tal olvido no esté libre de cálculos egoístas que, a su vez, bien pudieran estar generando actitudes de indiferencia, desconfianza y hasta de un más o menos encubierto racismo.

Por ello, en fidelidad al Mensaje liberador del Evangelio y al hombre que es su destinatario, nos hemos atrevido a lanzar este grito de alerta.

NO ACALLEMOS SUS VOCES

Ellos, los migrantes, los desarraigados, porque son muchedumbre, caminan constantemente a nuestro lado, cargados de problemas e interrogantes. Pero ¿les reconocemos?

1) Sería injusto por ejemplo, el no recordar a nuestro EMIGRANTES EN EL EXTERIOR: 800.000 en Europa, cerca de los dos millones en el mundo. Con problemas que ahora se agudizan cuando han de decidir ya si integrarse o no en el país de acogida. No saben, tampoco, qué hacer con sus hijos, esa segunda generación que, al no ser ni de allá ni de acá, resultan «de ninguna parte». Sobre ellos pesa, además, el acoso de un contumaz racismo y la desoladora impresión de abandono por parte de la sociedad española, la misma que un día les «utilizó» y que hoy, cómoda, desoye sus legítimas protestas.

Y no son mejores sus expectativas de futuro: el tan esperado 1993, año de la libre circulación, tenemos que no les ilusione demasiado cuando ellos sufren la dolorosa experiencia de una Europa que supedita el «hombre-emigrante» a la economía y que en estos días regatea unas migajas de ayuda a las regiones más necesitadas de la Comunidad.

2) Otro frente de honda preocupación: el EXTRANJERO ENTRE NOSOTROS que sigue esperando algo más que reivindicaciones y declaraciones de derechos. Se cuentan en España 529.000 inmigrantes económicos: 350.000 son clandestinos. Sin documentación no son «alguien». 90.000 de entre ellos malviven en condiciones infrahumanas, provocadas calculadamente por quienes, de este modo, intentan poder luego lucrarse de su impotencia e indefensión. Estamos lejos de aquella sociedad pluricultural que acepta y potencia cuanto de riqueza el extranjero **tiene y es**, en un escrupuloso respeto de las «diferencias».

3) Del TEMPORERO ya hablamos en la campaña pasada. Añadimos hoy que su situación emperora ostensiblemente sin contratos o con ellos únicamente verbales, sin contraprestaciones sociales, sin derecho alguno y sí con trabajos a destajo en los que la competencia es feroz. Viven apartados, «a pie de obra», en barracones o cuartos especiales. Preocupados exclusivamente por trabajar y ahorrar cuanto puedan para los tiempos duros sin faenar. Por miedo callan y aguantan.

4) A los anteriores se suman tanto otros que podríamos cifrar en centenares de miles: los HOMBRES DEL MAR, desconocidos tierra adentro, con su problemática de paro, accidentes, largas ausencias, horarios agotadores. LOS DE LA CARRETERA, en peligro constante, con problemas laborales larvados y difícil vida familiar. Otros son las gentes de la FERIA Y EL CIRCO, perdidos en rutas que

dificultan la educación, el hogar, el sosiego para una promoción normal. Así mismo, los más de 500.000 GITANOS a quienes, negándoles todo derecho, seguimos aparcando en la cuneta de nuestra historia.

DIOS NO ESTA DE ACUERDO

Es el grito que nos salta espontáneo e incontenible: no está de acuerdo. Ni con estos mundos de injusticia y explotación ni con el otro, Dios quiera que no sea el nuestro: aquel del «sálvese quién pueda».

- «He visto la opresión de mi pueblo y he escuchado el clamor que le arrancan los capataces. Yo te envío para que saques mi pueblo de la esclavitud de Egipto» (Exodo). ¿No tiene ésto actualidad?

- «Toda forma de discriminación en los derechos fundamentales de la persona... debe **ser vencida y eliminada** por ser contraria al plan de Dios» (G. et.S 29.2). Juan Pablo II enfatiza: «El hombre concreto es el primer paso a dar por la Iglesia».

HORA DE ACTUAR

Es hoy y no mañana cuando la sociedad tiene que atacar esta grave lacra. También desde la Iglesia. Estos migrantes constituyen ya una de las bolsas más pobres y escandalosas entre nosotros. Y tememos que vayan en aumento al ser ellos la **apetecida** mano de obra, por más rentable y con menos costos.

- **Con las Autoridades** querríamos cuestionarnos sobre cuál es la España que queremos: ¿la que se enriquece empobreciendo? ¿Aquella que por creerse la mejor, menosprecia otras culturas, privándose así del fecundo aporte que pueblos distintos, no inferiores, nos brindan, al mismo tiempo que su trabajo? ¿Buscamos la España democrática o la que prive a tantos hombres y mujeres de aque trato humano que para ellos reivindican nuestra Constitución y la Declaración Universal de los Derechos Humanos? Tendremos que definirnos sin perder de vista que es el marginado quien indica la exacta medida de nuestra autenticidad.

- **A las comunidades cristianas** en particular les recordamos que el Migrante nos interpela por motivos muy especiales: si no somos espacio de libertad, voz de los sin voz, signo de liberación difícilmente se nos reconcoerá» como la Iglesia de aquel Jesús que tuvo al pobre como primer destinatario de su misión (Lc. 7.22) y que en el encuentro con el necesitado marcó un lugar privilegiado de cita con El (Mt. 25)

Que la nuestra sea actitud de ACOGIDA que reconoce a la persona y comparte dignidad, pan, techo... en servicios organizados y eficaces. Actitud de CONCIENCIACION, estudiando y dando a conocer la realidad, denunciando los atropellos y situaciones in-

humanas. Más aún: actitud de ENCARNACION, para los decididos a asumir la vida misma del emigrante en lo posible, como lo vienen haciendo sacerdotes, religiosas y militantes cristianos a quiénes aplaudimos y estimulamos.

- Nos atrevemos, también a pedir a la sociedad en general un esfuerzo para en ellos, salvar al «hombre», ahora que peligra su elemental condición de «persona». Salvarle en sus derechos fundamentales y con sus peculiaridades étnicas y culturales, en un armónico y sano pluralismo.

- En fin, una muy especial llamada a las Delegaciones Diocesana: problemas de siempre, agudizados ahora y otros de nuevo cuño, aguardan nuestro empeño renovado y no poca imaginación y coraje. ¡Que no faltemos a esta cita!

Sólo así quedará a salvo la credibilidad de nuestra comunidad cristiana y libre de cualquier complicidad y escándalo el limpio rostro de la Iglesia.

Alberto Iniesta, Obispo Presidente de la C.E.M.

Ignacio Noguer, Obispo de Guadix

José Sánchez, Obispo Auxiliar de Oviedo

José Ma. Larrauri, Obispo de Vitoria

Jaime Camprodón, Obispo de Gerona

BIBLIOGRAFIA

LIBROS PARA EL ALTAR

1. Ordinario de la misa completo

Presenta el nuevo texto unificado en lengua española, incluyendo todas las Plegarias Eucarísticas autorizadas en España.

Dos tintas, 264 págs., 1.325 ptas.

2. Ordinario de la misa completo y textos con música.

Además del contenido señalado en el anterior, presenta en un amplio apéndice todos los Prefacios del Misal (los del Ordinario y los del Propio, en total 115) y los relatos de la Consagración de todas las Plegarias Eucarísticas con música.

Dos tintas, 584 págs., 2.400 ptas.

3. Misal Romano

Nueva edición revisada (5a. edición), que incluye el Ordinario de la Misa unificado y todas las Plegarias Eucarísticas.

Dos tintas, 1.232 págs., 4.800 ptas.

4. Misal Romano y apéndice de textos con música.

Igual edición que la anterior, con la incorporación del texto con música de todos los Prefacios y de las Plegarias Eucarísticas.

Dos tintas, 1.552 págs., 5.850 ptas.

Estas dos ediciones del Misal pueden servirse, previa petición en firme, en encuadernación especial en piel de tipo clásico con cierres metálicos, corte dorado y estampaciones en oro en planos y lomo.

Precios: Misal Romano..... 21.500 ptas.

Misal con Apéndice.. 22.500 ptas.

5. Libro de la Sede

Nueva edición con el texto definitivo del Ordinario de la Misa unificado.

Dos tintas, 768, págs., 3.250 ptas.

EDICIONES PARA LOS FIELES

6. Libro de los fieles

Libro para los fieles con el texto del nuevo Ordinario de la Misa, para la participación en la Eucaristía.

Dos tintas, 32 págs., 50 ptas.

Pedidos desde 10 ejemplares

7. Estampa

Estampa en cartulina plastificada para el bolsillo con el texto del nuevo Padrenuestro y de los Credos Niceno y Apostólico.

Dos tintas, 5 ptas.

Se sirve en paquetes de 100 unidades

PASTORAL LITURGICA

8. Comentarios al nuevo Ordinario de la misa y a las Plegarias Eucarísticas

Orientaciones para la catequesis y el uso litúrgico.

Dos tintas, 224 págs., 950 ptas.

(Precios IVA incluido)

PUBLICACIONES DEL SECRETARIAT INTERDIOCESA DE CATEQUESI DE CATALUNYA I LES ILLES (S.I.C)

El do de Déu

En edició totalment renovada. El tindreu a punt pel setembre. Amb un nou text i unes noves il·lustracions que faran que hi compteu a l'hora d'escollir.

Catequesi d'adults. Bàsica II

S'ha refós i s'ha posat al dia l'edició que fins ara es feia servir. Acaba de sortir d'impremta. És un carpeta de materials que a molts grups els presta un bon servei.

Fer ressonar la fe

Una altra de les novetats d'enguany. De gran utilitat per a la formació dels catequistes. Autor: Josep Ma. Maideu, actual Secretari general del S.I.C. i persona experta en la matèria.